

Týždeň od 4. do 9. júla 2010

ŽIDIA A POHANIA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: Žid 8,6; 3 Moj 1-27; Sk 15,1-29; Gal 1,6-8

ZÁKLADNÝ VERŠ

Zákon bol totiž daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista. (Ján 1,17)

Prví kresťania boli pôvodom Židia. Biblia nikde nehovorí, ba ani nenaznačuje, že majú zanechať obriezku a prestať zachovávať židovské sviatky. Keď však začali Krista prijímať pohanovia, vynorili sa nové otázky. Majú sa aj oni podrobiť obriezke? Do akej miery sú židovské zákony záväzné aj pre nich? Z tohto dôvodu sa v Jeruzaleme konalo stretnutie, ktoré sa zaoberalo týmito problémami. (Pozri Skutky 15.)

Napriek jasnému stanovisku stretnutia v Jeruzaleme – nerobiť pohanom ťažkosti vyplývajúce zo zachovávaní všetkých židovských nariadení – sa v cirkvi stále objavovali učitelia, ktorí trvali na tom, aby všetky nariadenia, vrátane obriezky, platili aj pre pohanov. Nebezpečenstvo tohto vplyvu ohrozovalo aj zbor v Ríme. Bol to jeden z dôvodov, prečo im Pavol píše list.

S niečím podobným sa stretávame aj dnes – hoci možno v trochu inej podobe. Niektorí nás označujú za zákonníkov a „falošných učiteľov“, pretože pripomínajú záväznosť Desatora vrátane prikázania o zachovávaní soboty. Nestretli ste sa niekedy s vysvetlením, že dnes predsa žijeme v novozmluvnej dobe, ktorá znamená koniec zákona?

Na druhej strane, ako cirkev sa stretávame aj s ľuďmi, ktorí trvajú na tom, že by sme mali zachovávať mnohé ďalšie starozmluvné nariadenia a pravidlá.

Zdá sa, že posolstvo listu Rimanom je pre nás dnes rovnako dôležité, ako bolo pre pôvodných čitateľov v prvom storočí.

LEPŠIE ZASLÚBENIA

Teraz však dostal o toľko vznešenejšiu službu, o koľko je lepšia zmluva, ktorej je prostredníkom, lebo je ustanovená lepšími zaslúbeniami. (Žid 8,6 SEkP)

Najväčší rozdiel medzi náboženstvom Starej a Novej zmluvy je zrejme to, že novozmluvná éra sa začína príchodom Starou zmluvou zaslúbeného Mesiáša – Ježiša z Nazareta. Boh ho poslal, aby sa stal našim Spasiteľom. Nemôžeme ho ignorovať a pritom si myslieť, že budeme spasení. Naše hriechy nám môžu byť odpustené len vďaka jeho zmierujúcej obeti. Len ak prijmeme dar jeho dokonalého života, môžeme sa postaviť pred Boha bez strachu z odsúdenia. Veriaci v čase Starej zmluvy očakávali naplnenie zaslúbenia o spásy a príchod požehnania mesiánskeho veku. V novozmluvnej dobe sa ľudia museli rozhodnúť, či prijmú Ježiša z Nazareta ako sľúbeného Mesiáša poslaného od Boha, alebo ho neprijmú. Ak mu uverili a odovzdali mu svoj život, mohli sa radovať zo záchrany, ktorú im dal ako nezaslúžený dar.

Morálne princípy však zostali aj v Novej zmluve nezmenené, pretože vyplývajú z charakteru Boha a Krista. Poslušnosť Božiemu morálnemu zákonu je v Novej zmluve práve tak súčasťou nášho vzťahu k Bohu, ako bola v Starej zmluve. (Pozri Mat 19,17; Zj 12,17; 14,12 a Jak 2,10.11.)

Celý súbor obradných a ceremoniálnych nariadení, ktorý súvisel so službou v izraelskej svätyni a poukazoval na príchod Mesiáša, bol jeho príchodom ukončený a nahradený novým systémom založeným na „lepších zaslúbeniach“.

Jedným z hlavných cieľov Pavlovho listu Rimanom bola snaha pomôcť Židom i pohanom pochopiť, v čom spočíva prechod od judaizmu ku kresťanstvu a v čom tkvie krása a jedinečnosť kresťanského posolstva.

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

❏ Čo „lepšie“ priniesol a prináša Kristus do tvojho života? Ktoré „lepšie“ biblické zaslúbenia sú pre teba dôležité? Ako sa môžu naplniť aj v tvojom živote?

APLIKÁCIA

ŽIDOVSKÉ ZÁKONY A NARIADENIA

**Hospodin povedal Mojžišovi: Povedz Izraelitom... (3 Moj 12,1)
Zachovávajúte teda všetky moje ustanovenia a dodržiavajte
všetky moje právne predpisy... (3 Moj 19,37)**

Podľa možnosti si stručne prejdite celú Tretiu knihu Mojžišovu, najmä však kapitoly 12, 16 a 23.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Zákony v Starej zmluve sa obvykle rozdeľujú do niekoľkých kategórií: (1) morálne zákony, (2) ceremoniálne zákony, (3) občianske zákony, (4) zdravotné zákony a ďalšie praktické nariadenia. Toto rozdelenie je však trochu umelé a nepresné, pretože mnohé príkazy sa prekrývajú. Ľudia v starozmluvnej dobe ich tak striktné nerozlišovali.

Morálny zákon je zhrnutý v Desatore (2 Moj 20,1-17), ktoré sumarizuje základné morálne požiadavky pre ľudstvo. Týchto desať princípov rozvíja a aplikuje mnoho ďalších nariadení, ktoré čítame v prvých piatich knihách Biblie. Tieto nariadenia názorne ukazujú, ako uviesť Božie prikázania do rôznych oblastí každodenného praktického života. S tým súvisia aj mnohé občianske zákony, ktoré takisto vyplývajú z morálneho zákona, definujú vzťah jednotlivca k spoluobčanom a zodpovedným autoritám a vymedzujú tresty za ich porušenie. Ceremoniálny zákon vyjadroval pravidlá, podľa ktorých sa prinášali obete a vykonávali obrady vo svätyni a opisoval ich súvis s každodenným životom. Zároveň predstavoval jednotlivé náboženské sviatky a spôsob, ako ich mali ľudia prežívať.

Zdravotné zákony sa prekrývajú s ostatnými zákonmi. Mnohé z nich presahujú oblasť hygieny a zdravia.

Napriek tomu, že Židia pravdepodobne vnímali všetky tieto nariadenia ako jeden celok, ktorého autorom je Boh, museli zároveň medzi nimi vidieť určitý rozdiel. Desatoro ľuďom dal a predstavil Boh sám. Už vďaka tomu mu patrí výnimočná dôležitosť. Ostatné zákony dal Boh ľuďom prostredníctvom Mojžiša. Obradný zákon mohli Izraeliti dodržiavať len za predpokladu, že fungovala svätýňa.

Väčšina civilných občianskych nariadení sa stala neaplikovateľná, keď Židia stratili svoju národnú zvrchovanosť a museli sa podriaďovať vláde iných národov. Podobne sa nemohlo dodržiavať množstvo rituálnych nariadení v čase, keď bol chrám zničený. Kristovým príchodom sa tiež naplnilo mnoho predobrazov.

Aký je tvoj názor na princípy a nariadenia Starej zmluvy?

Má zmysel sa nimi zaoberať aj v prípade, že záväznosť mnohých z nich sa na nás už nevzťahuje? Ako nám môžu pomôcť pochopiť Kristovo dielo, na ktoré symbolickým spôsobom poukazovali?

APLIKÁCIA

ČO JE NEVYHNUTNÉ K SPASENIU?

Podaktorí, čo prišli z Judska, učili bratov: Ak sa nedáte obrezať podľa Mojžišovho predpisu, nemôžete byť spasení. A keď medzi nimi a Pavlom a Barnabášom vznikol spor a nemalá hádka, rozhodli, že Pavol, Barnabáš a niektorí ďalší spomedzi nich pôjdu s touto spornou otázkou k apoštolom a k starším do Jeruzalema... Keď prišli do Jeruzalema, privítala ich cirkev, apoštoli a starší. Vyrozprávali, čo všetko Boh s nimi urobil. Niektorí zo skupiny farizejov, ktorí uverili, hovorili: Treba ich obrezať a prikázať im, aby zachovávali Mojžišov zákon. Apoštoli a starší sa teda zišli, aby túto otázku preskúmali. (Sk 15, 1-6 SEkP)

Kým apoštoli spolu s členmi zboru v Antiochii pracovali na záchrane ľudí pre Krista, niektorí spomedzi židovských veriacich rozšírili medzi kresťanmi otázku, ktorá sa čoskoro stala predmetom sporu. Títo učitelia jednoznačne tvrdili, že ak niekto chce byť spasený, musí sa dať obrezať a musí zachovávať všetky ceremoniálne nariadenia. Židia boli vždy pyšní na svoje bohoslužby, ktoré ustanovil Boh. Mnohí z tých, čo prijali Krista, považovali za nepravdepodobné, že by Boh, ktorý kedysi jednoznačne určil židovskú bohoslužbu, mohol niekedy pripustiť akúkoľvek nepatrnú zmenu. Trvali na tom, aby sa židovské zákony a obrady stali súčasťou obradov v kresťanstve. Doteraz nepochopili, že všetky obete zmierenia ukazovali na smrť Božieho Syna, v ktorom sa predobraz stal skutočnosťou – a preto už zvyky a obrady ustanovené Mojžišovým zákonom stratili svoju platnosť.

Reakciou na túto diskusiu a spor bol snem v Jeruzaleme. Zišli sa predstavitelia cirkvi, aby sa za celú vec modlili a pod vedením Svätého Ducha hľadali odpoveď a správne riešenie.

„Aj keď Pavol dostal poučenie priamo od Boha, neprečenoval vlastnú zodpovednosť. Zatiaľ čo od neho očakával bezprostredné usmernenie, stále bol ochotný uznávať autoritu celého spoločenstva veriacich. Bol si vedomý, že potrebuje radu. Keď sa vyskytli závažné otázky, predkladal ich cirkvi a modlitebne sa spojil s bratmi, aby si od Boha vyprosil múdrosť a mohol sa správne rozhodnúť.“ (SA 122; AA 200)

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

❏ Akým spôsobom hľadáš Božiu vôľu a odpovede na svoje otázky? Akú úlohu zohráva v tomto hľadaní spoločenstvo cirkvi a jej predstavitelia? Prečo je taká dôležitá vzájomná spolupráca? K čomu môže viesť v cirkvi „sólová“ práca silných jednotlivcov?

APLIKÁCIA

ŤAŽKÉ BREMENO

Prečo teda teraz pokúšate Boha a kladiete na šiju učeníkov jarmo, ktoré nevládali niesť ani naši otcovia, ani my? Ale veríme, že milosťou Pána Ježiša budeme spasení takisto ako oni... Vtedy apoštoli a starší spolu s celou cirkvou rozhodli, že spo medzi seba vyberú mužov a pošlú ich s Pavlom a Barnabášom do Antiochie... Po nich im poslali tento list: Apoštoli a starší bratia pozdravujú bratov z pohanov v Antiochii, Sýrii a Cilícii... Lebo Duch Svätý a my sme rozhodli, že na vás nebudeme klásť nijaké iné bremeno okrem tohto, nevyhnutného: Zdržia-vať sa mäsa obetovaného modlám, krvi, udusených zvierat a smilstva. Ak sa tohto budete chrániť, budete konať správne. Budte zdraví! (Sk 15,10-29 SEKP)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Konečné rozhodnutie snemu vyjadriло jasný postoj voči „falošným učiteľom“, ktorí trvali na tom, že aj obrátení pohanovia musia byť obrezaní a zachovávať všetky starozmluvné nariadenia.

Je zaujímavé všimnúť si, že v 10. verši nazýva Peter tieto nariadenia „bremeno“, ktoré sa nedalo uniesť. Chcel azda Boh, aby sa jeho nariadenia stali pre ľudí bremenom? Určite nie. V priebehu rokov a stáročí však mnohí vodcovia národa zmenili nariadenia, ktoré mali byť požehnaním, na ťažké bremená. Jeruzalemský snem chcel, aby noví veriaci boli ušetrení od tejto záťaže.

V tejto súvislosti sa vôbec nehovorí o tom, či by veriaci mali zachovávať Desatoro. Viete si predstaviť, že by raná cirkev trvala na tom, aby veriaci nejedli krv, a zároveň nevidela problém v porušovaní prikázaní o cudzoložstve či vražde?

Aj keď novoobrátení kresťania nemuseli zachovávať židovské pravidlá a tradície, účastníci snemu chceli, aby noví kresťania citlivo pristupovali ku svojim židovským bratom. Súhlasili preto, aby sa noví veriaci vyhýbali tomu, čo bolo obetované modlám, smilstvu, mäsu, z ktorého neodtiekla krv a krvi vôbec.

Niektorí sa domnievajú, že ak sa tu priamo nehovorí o sobote, prikázanie o sobote sa na nových kresťanov nevzťahuje. Tento argument však veľmi nezaváži, pretože tu sa nespomína ani prikázanie o vražde či lži.

APLIKÁCIA

- ?** Ako sa nám môže stať, že na iných uvalíme „bremeno“, ktoré nie je nutné a vyplýva skôr z našich zvykov a tradícií? Čo s tým? Diskutujte o tom v triede sobotnej školy.

BLUD Z GALÁCIE

Čudujem sa, že od toho, ktorý vás povolal Kristovou milosťou, tak rýchlo prebiehate k inému evanjeliu. Iného evanjelia však niet. To iba niektorí robia medzi vami zmätok a chcú prekrútiť Kristovo evanjelium. Ale keby sme my alebo aj anjel z neba hlásali iné evanjelium namiesto toho, ktoré sme vám hlásali – nech je prekliaty! (Gal 1,6-8 SEkP)

Napriek jasnému rozhodnutiu predstaviteľov cirkvi niektorí stále učili, že aj noví veriaci musia zachovávať židovské tradície a predpisy. Pavol to považoval za problém, ktorý nemohol prehliadať. Znamenalo to pre neho poprieť celé evanjelium i samotného Krista.

Ako sme povedali, práve situácia v galatských zboroch prispela k tomu, že Pavol napísal list Rimanom. V ňom rozvíja to, čo napísal v liste Galaťanom. Pavol sa snaží ukázať, aké miesto má zákon v živote veriaceho človeka. Nechcel, aby tento blud, s ktorým sa stretol v Galácii, získal priaznivcov aj v Ríme.

V tom čase cirkev riešila problém, či novoobrátení pohania majú podstúpiť obriezku a zachovávať Mojžišov zákon. Jeruzalemský snem vyjadril svoje jasné stanovisko, ale niektorí ho neboli ochotní rešpektovať. Z tohto biblického záznamu a z dvoch Pavlových listov niektorí vyvodzujú, že Desatoro (predovšetkým prikázanie o sobote) pre kresťanov už nie je záväzné. Tým im však uniká podstata toho, čo tu Pavol rieši. Pavol chcel povedať predovšetkým to, že v našom spasení zohráva kľúčovú úlohu viera a že spasenie si nikdy nezaslúžime dodržiavaním zákona – a to ani morálneho. To však v nijakom prípade neznamená, že tento zákon nemáme brať vážne. Pavol sa tu nezaoberá tým, či máme, alebo nemáme zachovávať Desatoro. Tí, čo do Pavlovho textu vsúvajú otázku platnosti Desatora, podsúvajú Pavlovi postoje, ktorými sa v danej súvislosti určite nezaoberal.

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

? Ako máme dnes reagovať na námietku, že sobota pre kresťanov žijúcich v dobe milosti už nie je záväzná? Ako by si sobotu predstavil tak, aby si zvýraznil krásu a hĺbku evanjelia o Božej milosti?

APLIKÁCIA

PODNETY NA PREHLBENIE

„Prečo však bola na Sinaji uzavretá iná zmluva, keď zmluva s Abrahámom obsahovala prísľub o vykúpení? Izraelcom sa v čase ich poroby veľkou mierou zatemnilo poznanie Boha i zásad Abrahámovej zmluvy...

Ľud si neuvedomoval svoju hriešnosť a nechápal, že bez Krista nedokážu zachovávať Boží zákon. Zmluvu s Bohom však uzavreli...” (PP 273.274; PP 371.372)

„Vplyvom falošných učiteľov pochádzajúcich spomedzi jeruzalemských veriacich sa v galatských zboroch náhle začal prejavovať rozkol, šíriło sa bludné učenie a mravná uvoľnenosť. Falošní učelia miešali židovské tradície s pravdami evanjelia. Bez ohľadu na rozhodnutie všeobecného koncilu v Jeruzaleme žiadali obrátených pohanov zachovávať obradný zákon.” (SA 230; AA 383)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ PREMÝŠĽANIE

1. Vráťte sa k záverečnej otázke v časti na stredu. Ako môžete vo vašom zbore klásť na iných „zbytočné bremená”? Ako sa dá zistiť, čo už je „zbytočné bremeno” a čo nie? Ako sa môžeme zároveň vyhnúť druhému extrému, keď budeme za „zbytočné bremeno” považovať aj to, čo od nás Pán Boh skutočne požaduje?
2. Diskutujte o tom, čo podľa vás vedie mnohých kresťanov k tomu, že mnohé biblické nariadenia (vrátane Desatora) nepovažujú za záväzné. Je to len omyl? Alebo neochota žiť podľa nich? Alebo niečo iné? Môže niečo podobné hroziť aj nám?
3. Prečítajte si znovu Pavlove slová v Gal 1,8. Všimnite si, aký je Pavol nekompromisný a dogmatický. V čom by sme mali byť aj my dnes, v dobe pluralizmu a relativizmu, rovnako pevní a nekompromisní?